

**Děti nebo studium:
nový pohled na staré téma.**

Simona Weidnerová

10.10.2013

Z tiskové zprávy MŠMT k výsledkům šetření PIAAC*

- „Zajímavým poznatkem je v mezinárodním srovnání neobvyklý propad dovedností ve skupině 35-54 let.
- Tento propad je třeba podrobit dalším analýzám a ověřit, zda není zapříčiněn obtížným sladováním pracovního a rodinného života.“

* Programme for the International Assessment of Adult Competencies, v ČR pod názvem Mezinárodní výzkum dospělých, výzkum proveden v 33 zemích OECD, sběr dat v letech 2011 až 2012, základní výsledky zveřejněny 8.10. 2013

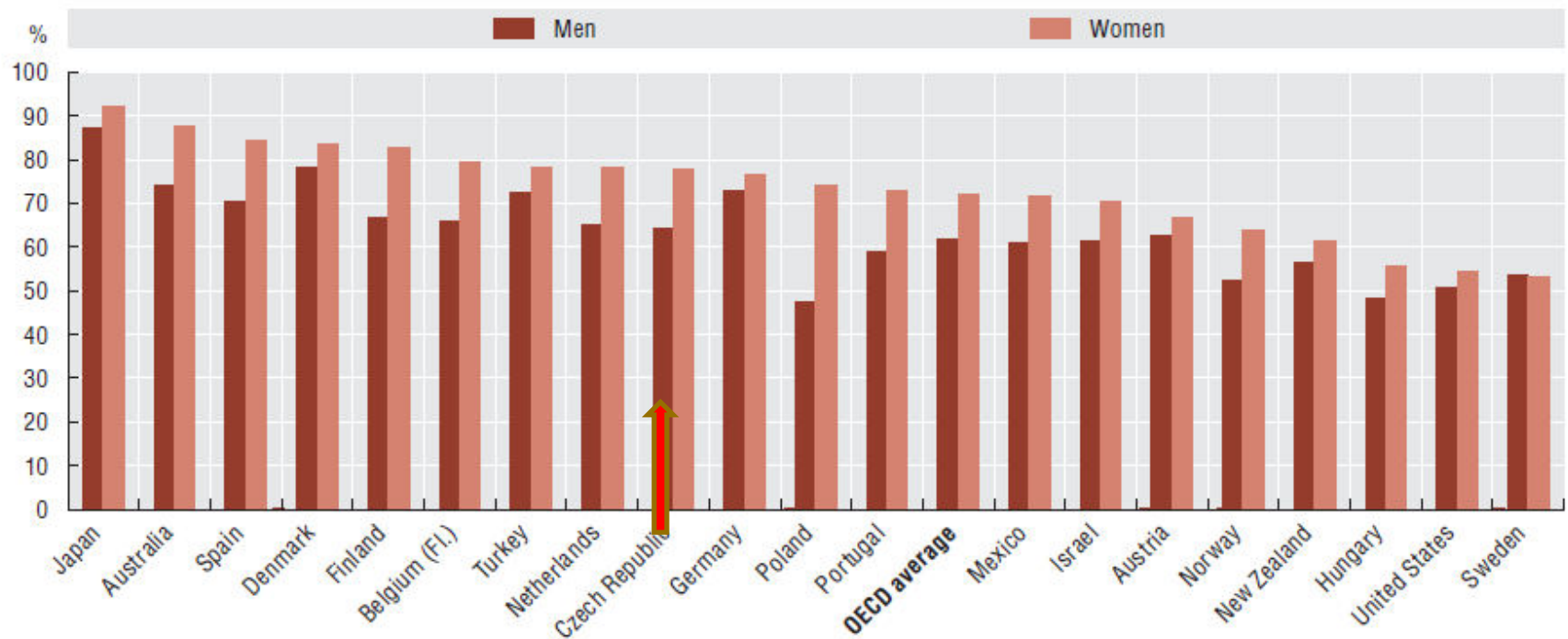
Expanze terciárního sektoru pokračuje, ženy studují častěji než muži

- Počet studentů a absolventů VŠ v posledních letech roste, zejména v zemích východní Evropy
- Obecným trendem posledního desetiletí je zvyšování podílu žen vstupujících do terciárního vzdělávání, ve většině vyspělých zemí již ženy převažují nad muži ...
- Podle dat Eurostatu se v zemích EU-27 mezi roky 2000 a 2009 podíl žen mezi studenty zvýšil z 53,7% na 55,7%

Ženy ukončující terciární vzdělávání v zemích OECD

Figure 2.6. Successful completion of tertiary programmes by gender, 2011

These figures show the percentage of students who enter and successfully complete a tertiary programme, by gender.

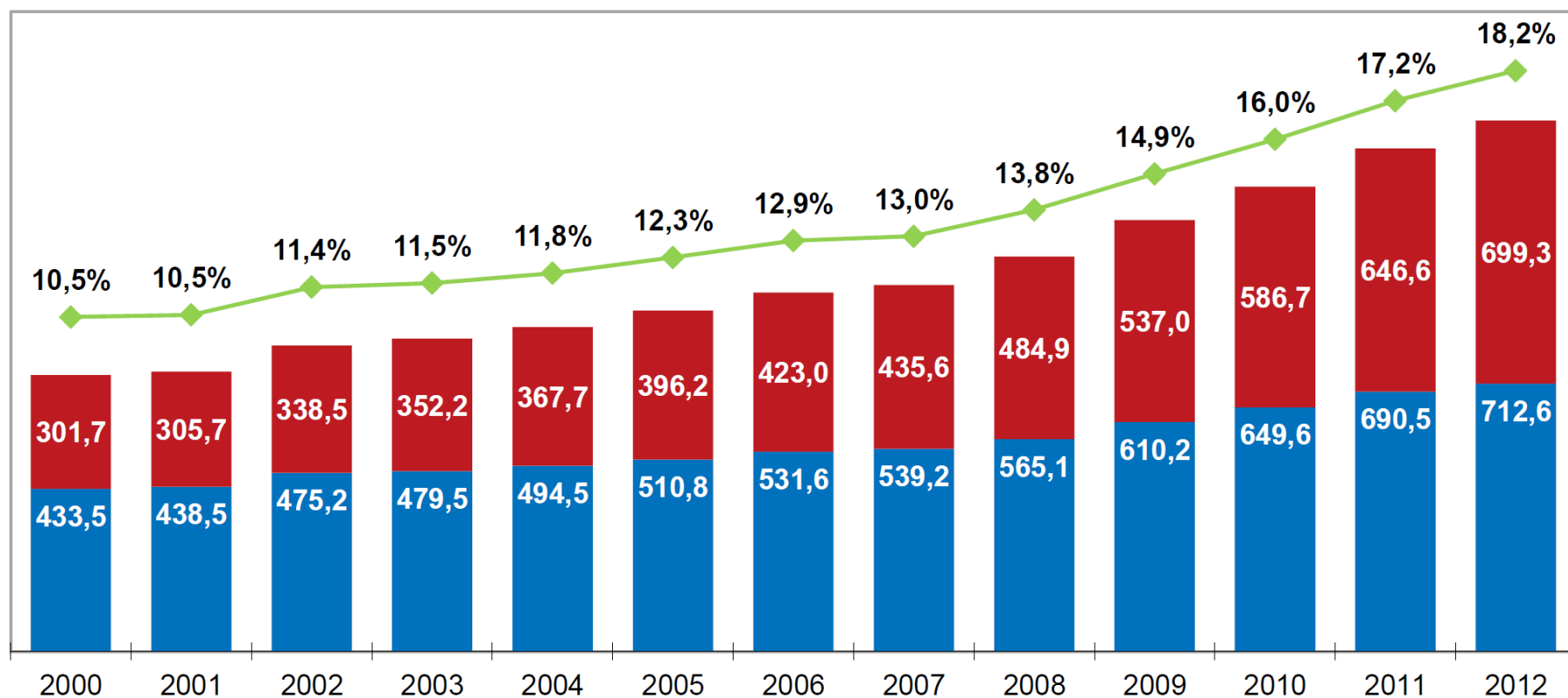
Source: OECD (2013), *Education at a Glance 2013*, Chart A4.1, available at <http://dx.doi.org/10.1787/888932846424>.

Osoby s ukončeným terciárním vzděláním

ženy - tis. fyzických osob

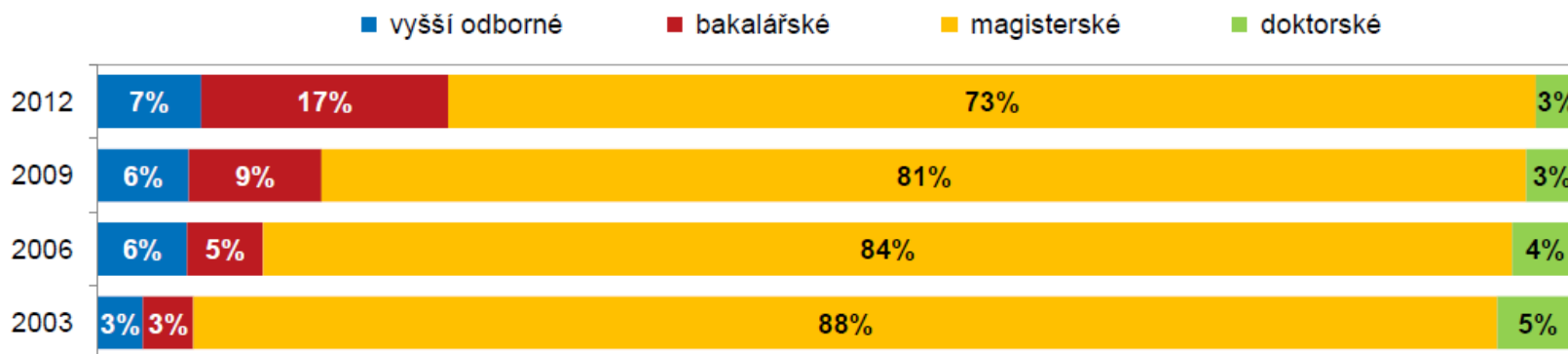
muži - tis. fyzických osob

podíl na populaci 25 +

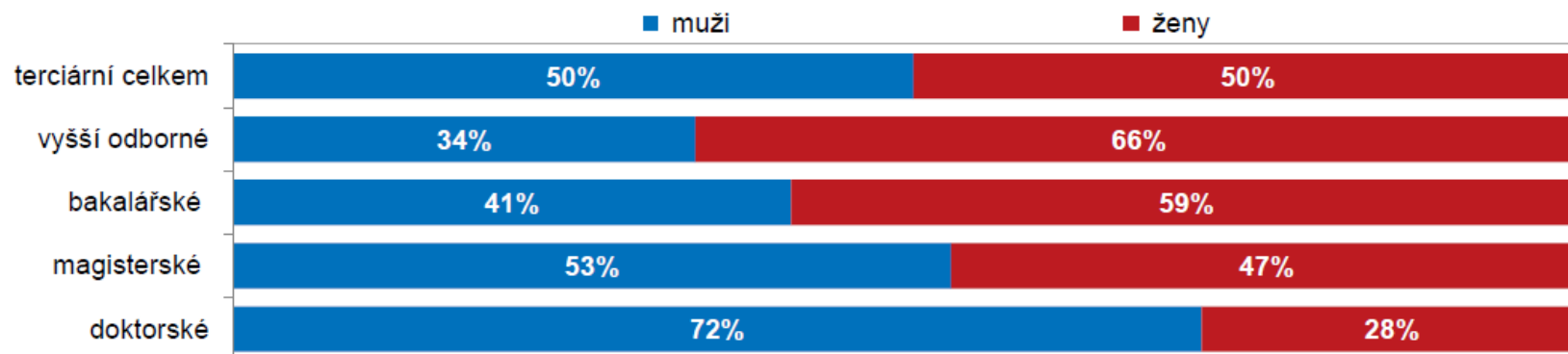

Zdroj: ČSÚ

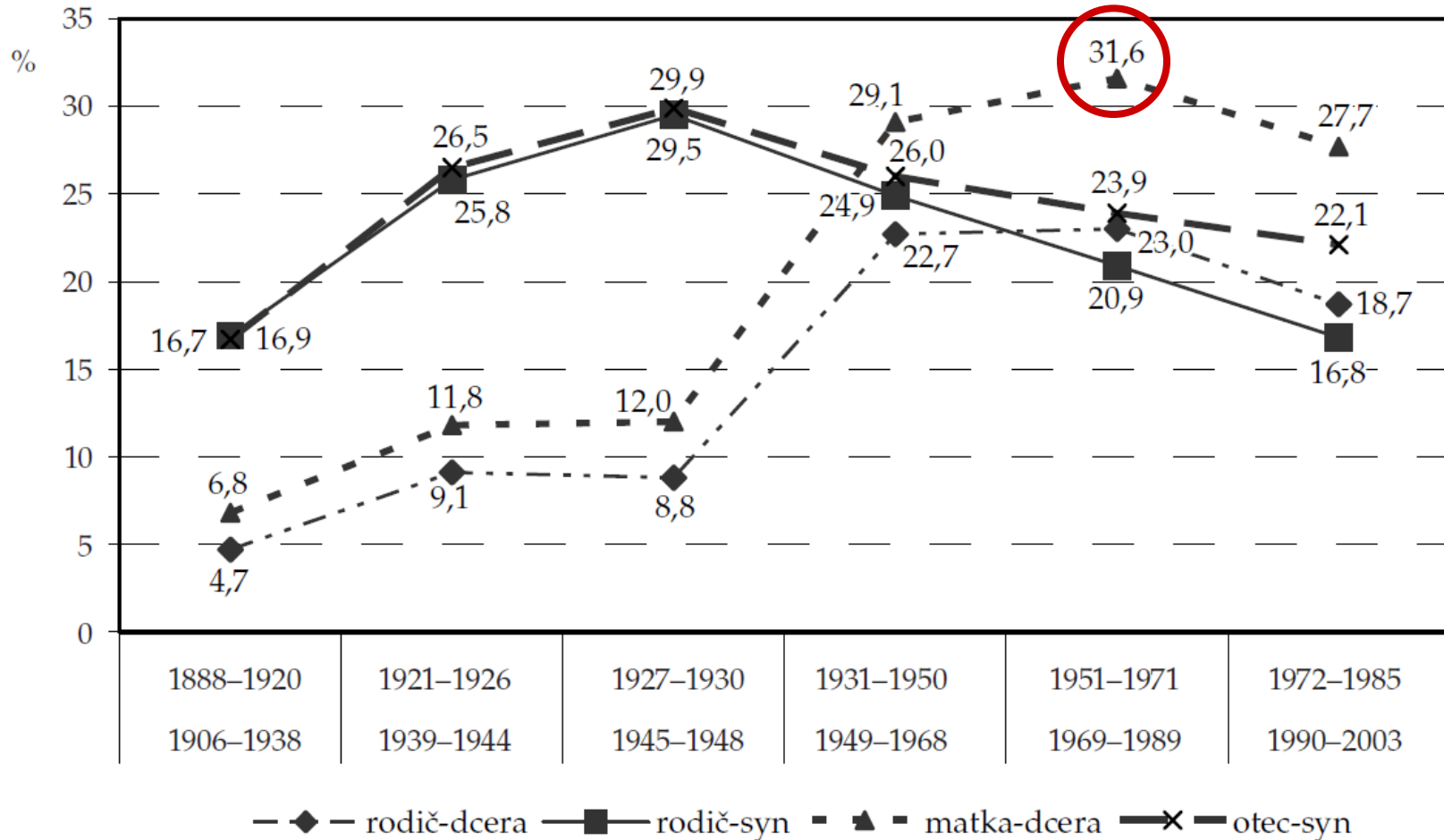
Roste podíl žen s vysokoškolským vzděláním

2012

Vysoká míra vzestupné vzdělanostní mobility v generacích žen

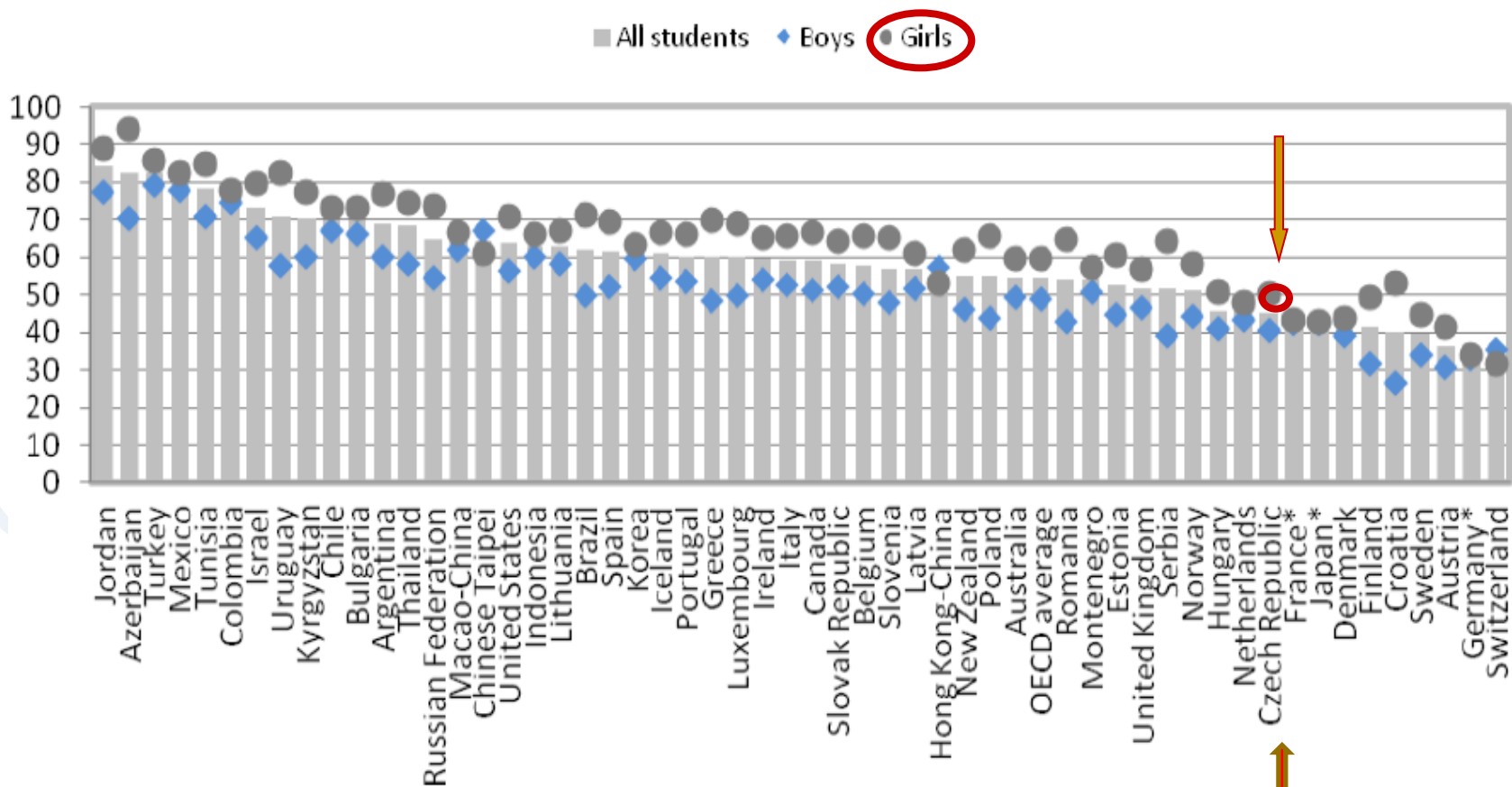
Roste vzdělanostní mezigenerační mobilita žen, dnes 32 %.

Teorie minimalizace risku – Bourdieu (risk aversion theory)

- Vysoce statusové rodiny se snaží minimalizovat riziko sestupné vzdělanostní mobility – tj. nižšího vzdělání svých dětí.
- Tento trend bude pokračovat.
- Vysokoškolsky vzdělaní rodiče s vysokým sociálním statusem očekávají nejen minimálně stejný stupeň vzdělání, ale též sociálně-ekonomický status

Absolventi VŠ aspirují na zaměstnání s vysokým SES (manažeři, profesionálové)

Figure 5. Percentage of students who plan to work in ISCO major occupational group 1 & 2, by gender

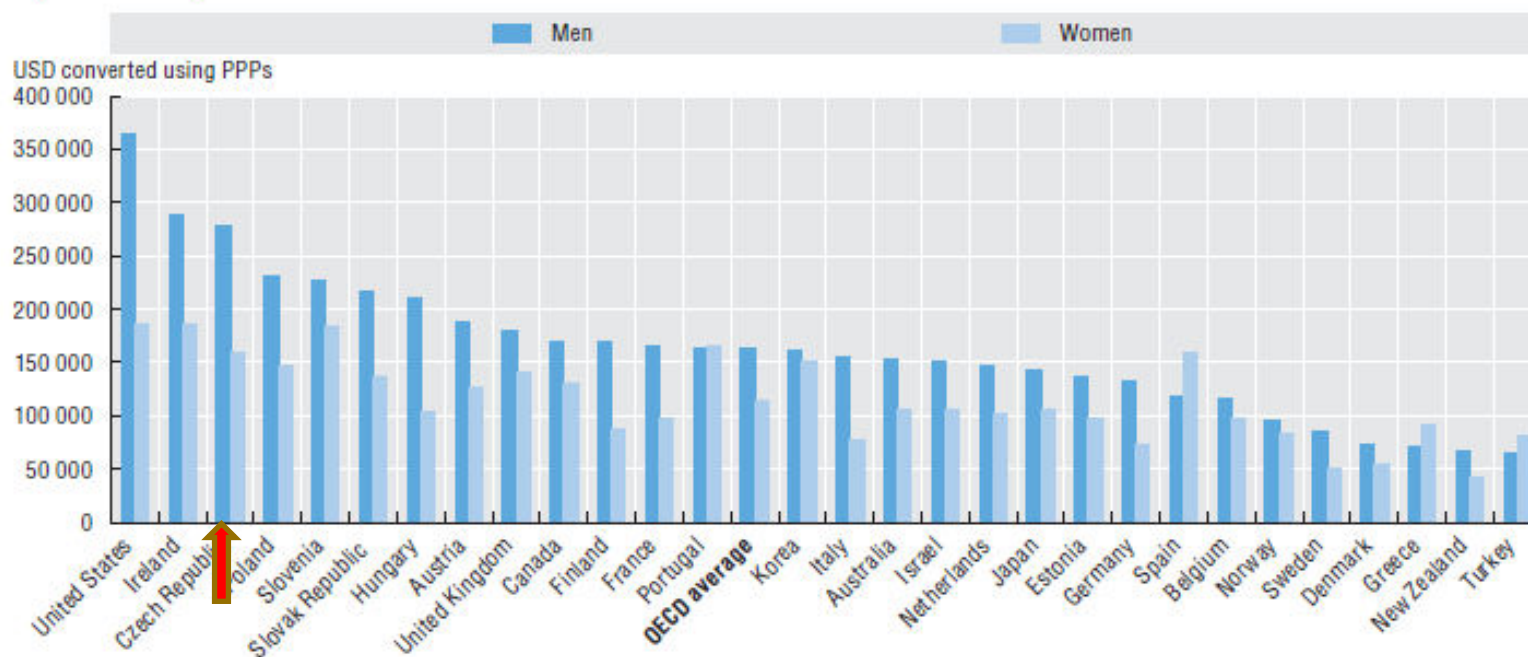

Zdroj: OECD, Brogonovi, Jakubowski

Návratnost VŠ vzdělání je vysoká, ale u žen stále mnohem nižší než u mužů

Figure 3.6. Private return on tertiary education, by gender, 2009

This figure shows the difference between private benefits (increased lifetime earnings) and private costs (tuition fees and foregone earnings) for men and women who successfully complete tertiary education, as compared to those with upper secondary or post-secondary non-tertiary education.

Source: OECD (2013), Education at a Glance 2013, Tables A7.3a and A7.3b, available at <http://dx.doi.org/10.1787/888932849179> and <http://dx.doi.org/10.1787/888932849198>.

Konkurence

- Na trhu práce bude růst konkurence mezi absolventy vysokých škol
- U žen bude konkurence větší, bude více absolventek VŠ
- Všechna povolání nejsou pro ženy přitažlivá
- Work-life balance nejde uplatnit u všech profesí
- Částečné úvazky jsou spíše pro nižší pracovní pozice, méně kvalifikovanou práci, nebo pro vědecké a duševně pracující profesionály

Osobní preference - Hakimová

- Ženy se budou v zájmu úspěchu v konkurenci více orientovat na profesi a kariéru ...
- Svobodná volba závislá na **osobních preferencích** spojených s danou životní rolí ..
- Klíčovou roli budou stále více hrát osobní postoje, hodnoty, preference ...
- Tři skupiny žen, jejichž potřeby a konflikty mezi jejich rolí v rodině a povolání zohledňují kariéru jinak.

Preferenční teorie - Hakimová

- Hakimová dělí ženy do **tří kategorií**, podle jejich preferencí ve vztahu k práci a rodině se souvisejícím životním stylem.
- ženy orientované **na rodinu** a domácnost (cca 20%),
- ženy zaměřené na **pracovní kariéru** (cca 20%)
- ženy „**adaptivní**“ (cca 60%) které neupřednostňují ani jednu oblast svého života a snaží se kombinovat role matky a profesionálky.
- Tato skupina žen má převážně **neplánovanou kariéru**, úspěšná kariéra je spíše náhoda ovlivněná okolnostmi, sociálním kapitálem ženy, či obecně příznivými podmínkami, přizpůsobují profesní orientaci dostupným příležitostem.

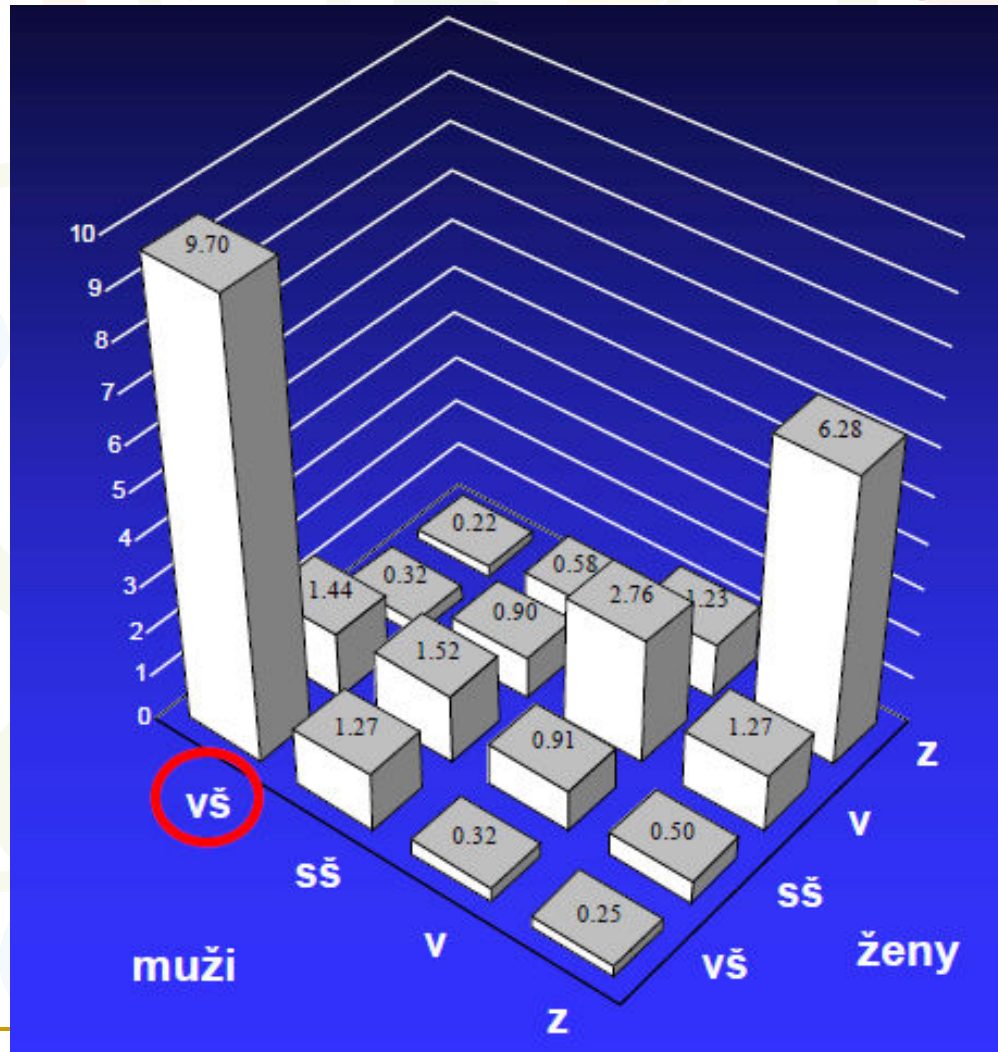
Děti jako překážky - Becker

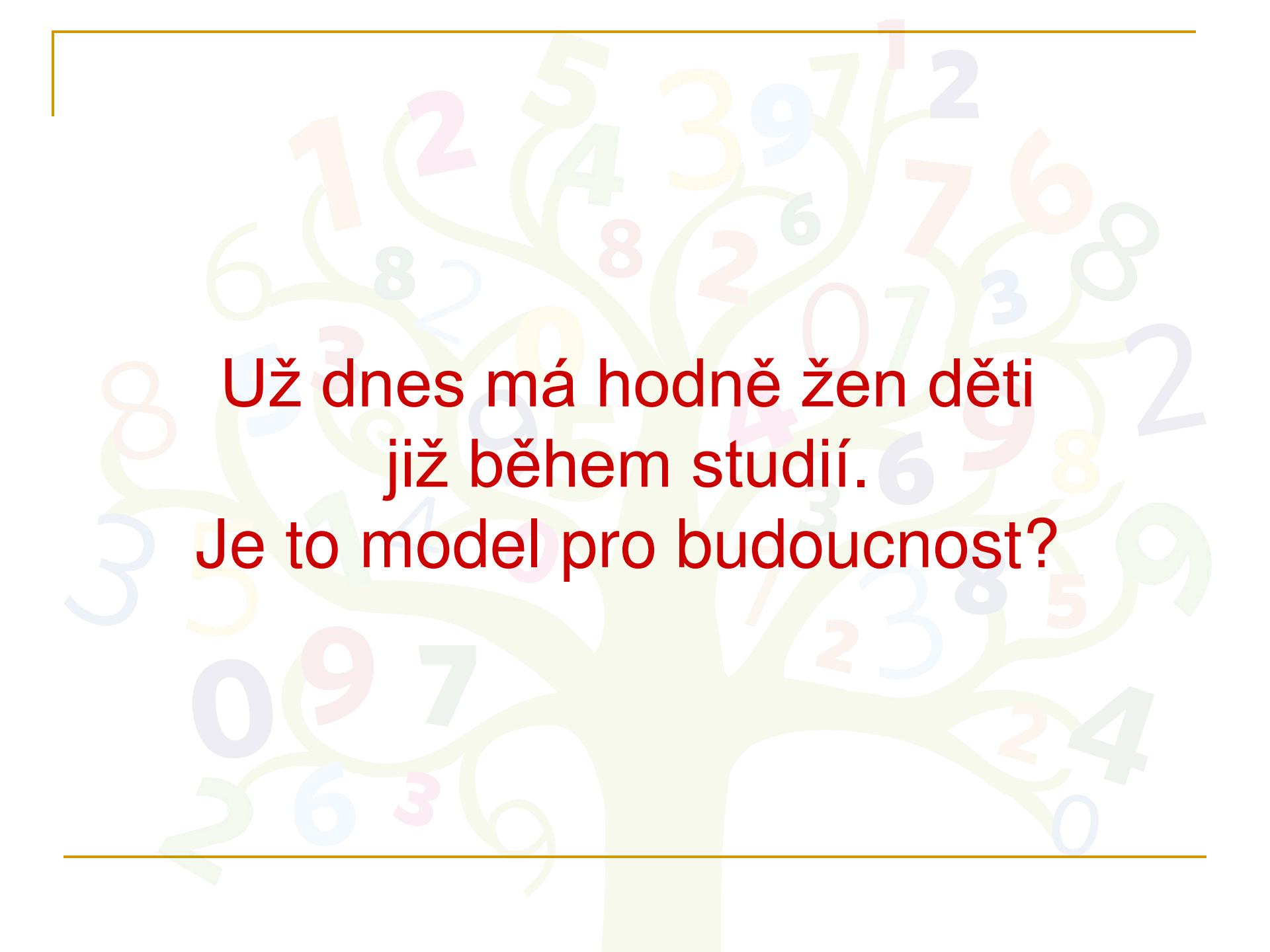
- Preferenční teorie Hakimové nemusí být správná.
- Ženy mohou ve svých plánech reflektovat překážky, k těm patří zejména děti a rodina.
- Kritici Hakimové (Man Yee Kan) se odvolávají na Beckera (1991) - lidský kapitál může být akumulován investováním do času na trhu práce, ženy to mají složitější ...
- Ačkoli Becker tento argument používá k tomu, aby vysvětlil proč muži jsou převážně odpovědní za pracovní role, zatímco ženy převážně **za domácí role**, může být stejně tak aplikován na **kariéru ženy**

Lidský kapitál – kvalifikace, praxe

- Nabývání dovedností a zkušeností v praxi posiluje kariérové orientace ...
- ... překážky působící v zaměstnání ženu mohou odrazovat od toho, aby se věnovala své profesní roli ...
- ... což vede k tomu, že se stává méně pracovně (profesně) orientovanou.
- Na formování **kompetencí** působí sociální původ a vzdělání.
- **Kvalifikace** se získává též v pracovním procesu – on the job training

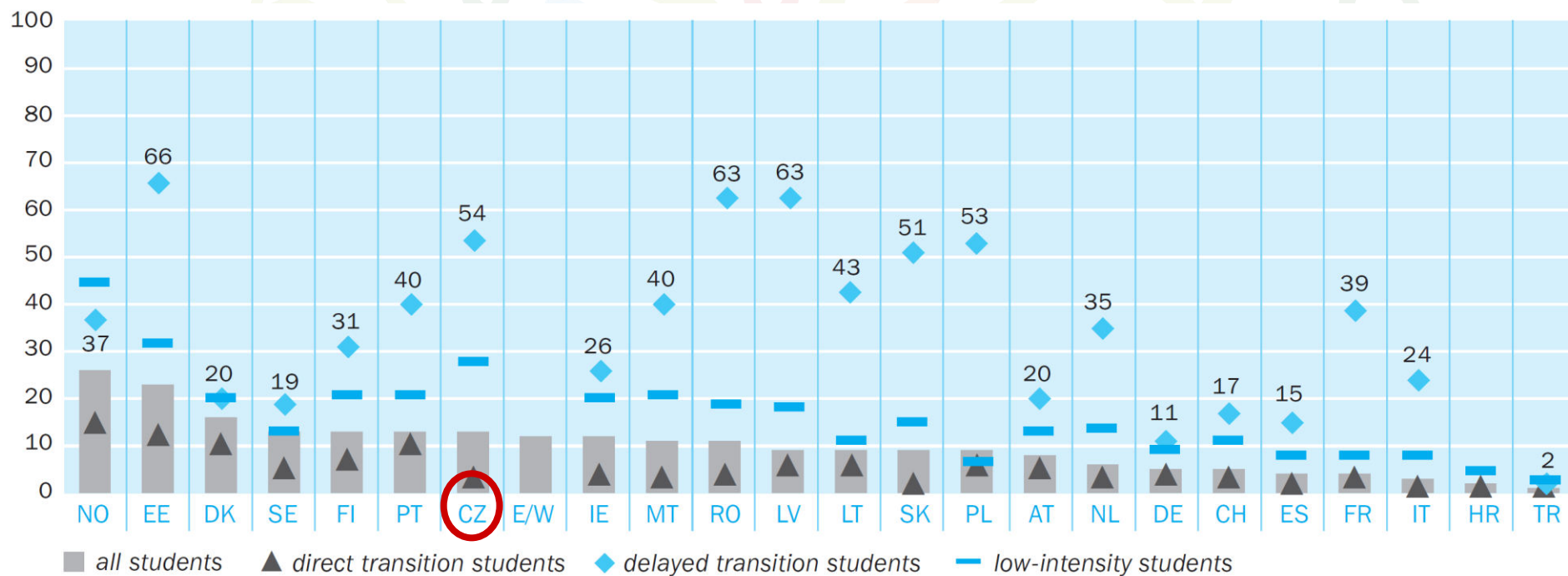
Navíc existuje silná tendence ke vzdělanostní homogamii

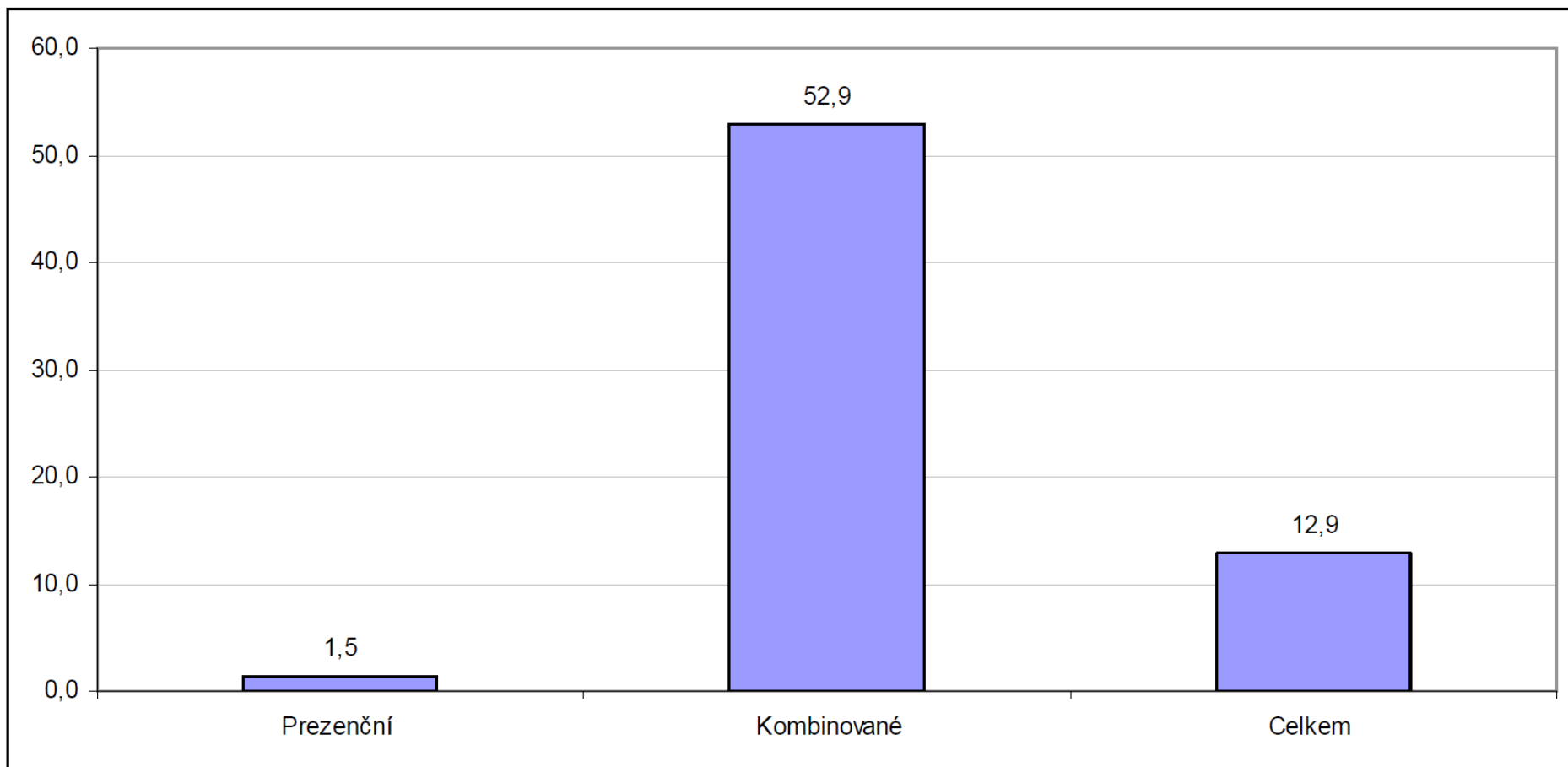

Už dnes má hodně žen děti
již během studií.
Je to model pro budoucnost?

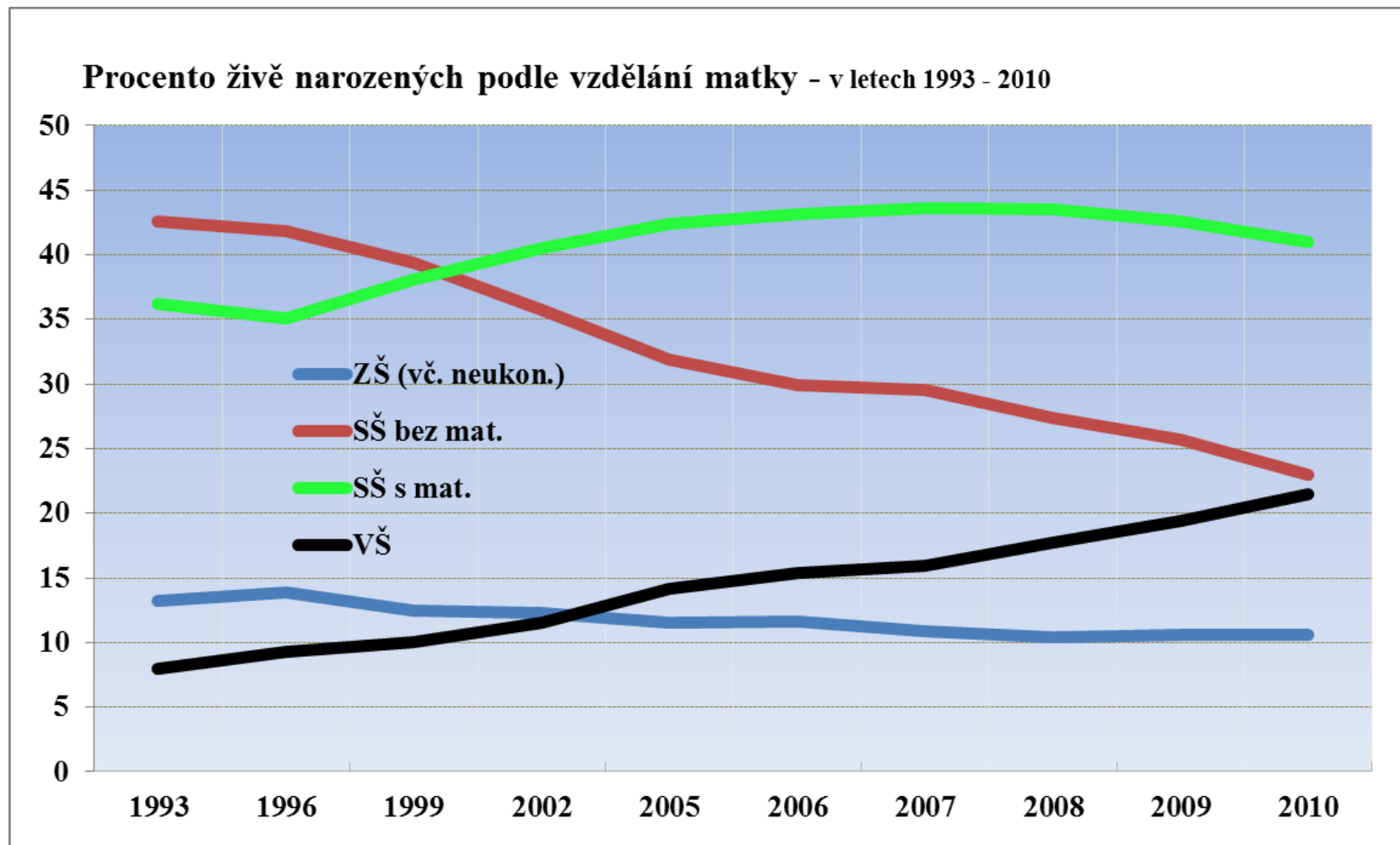
Podíl studentů alespoň s 1 dítětem podle typu programu

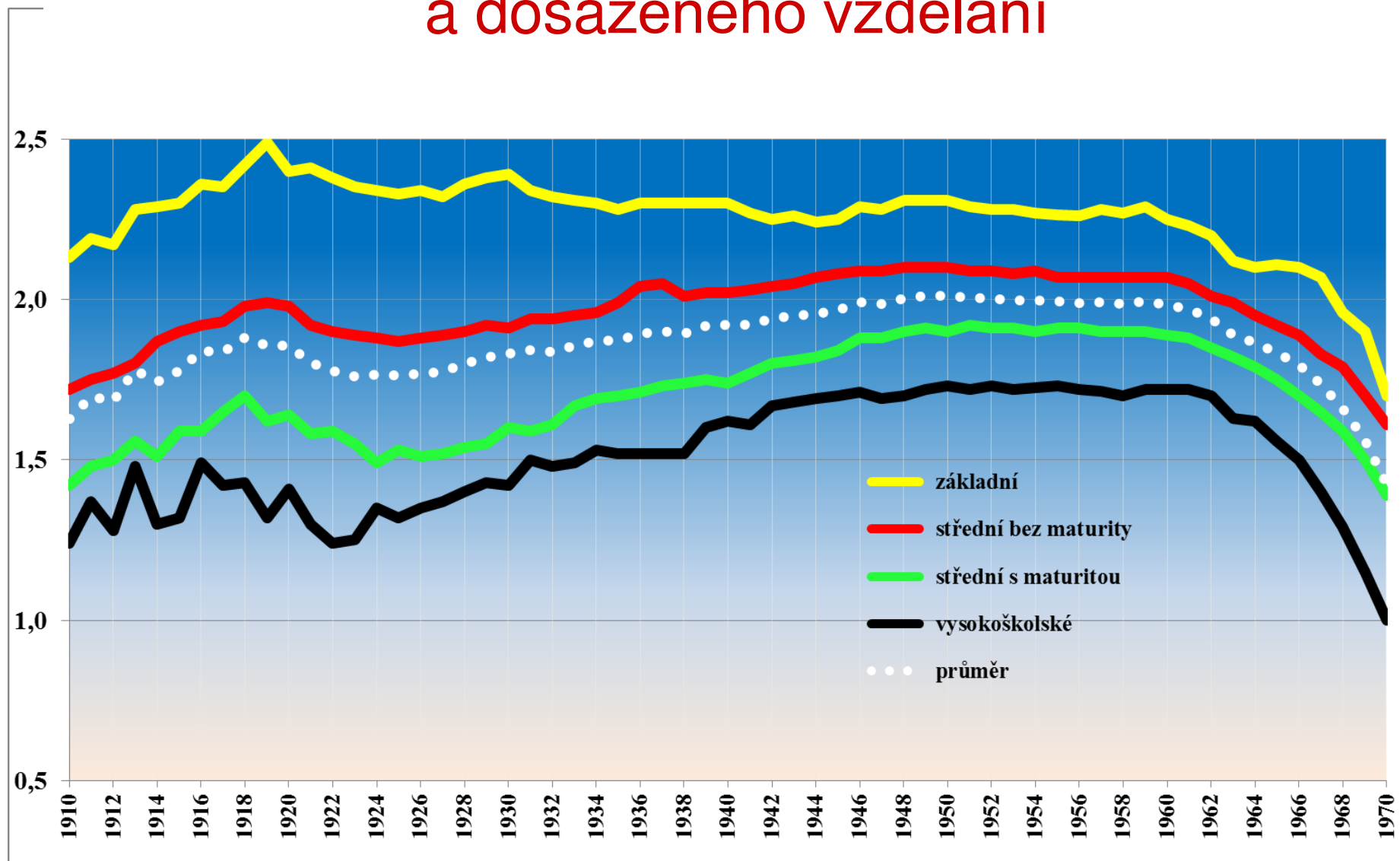
Podíl studentů alespoň s 1 dítětem podle formy studia

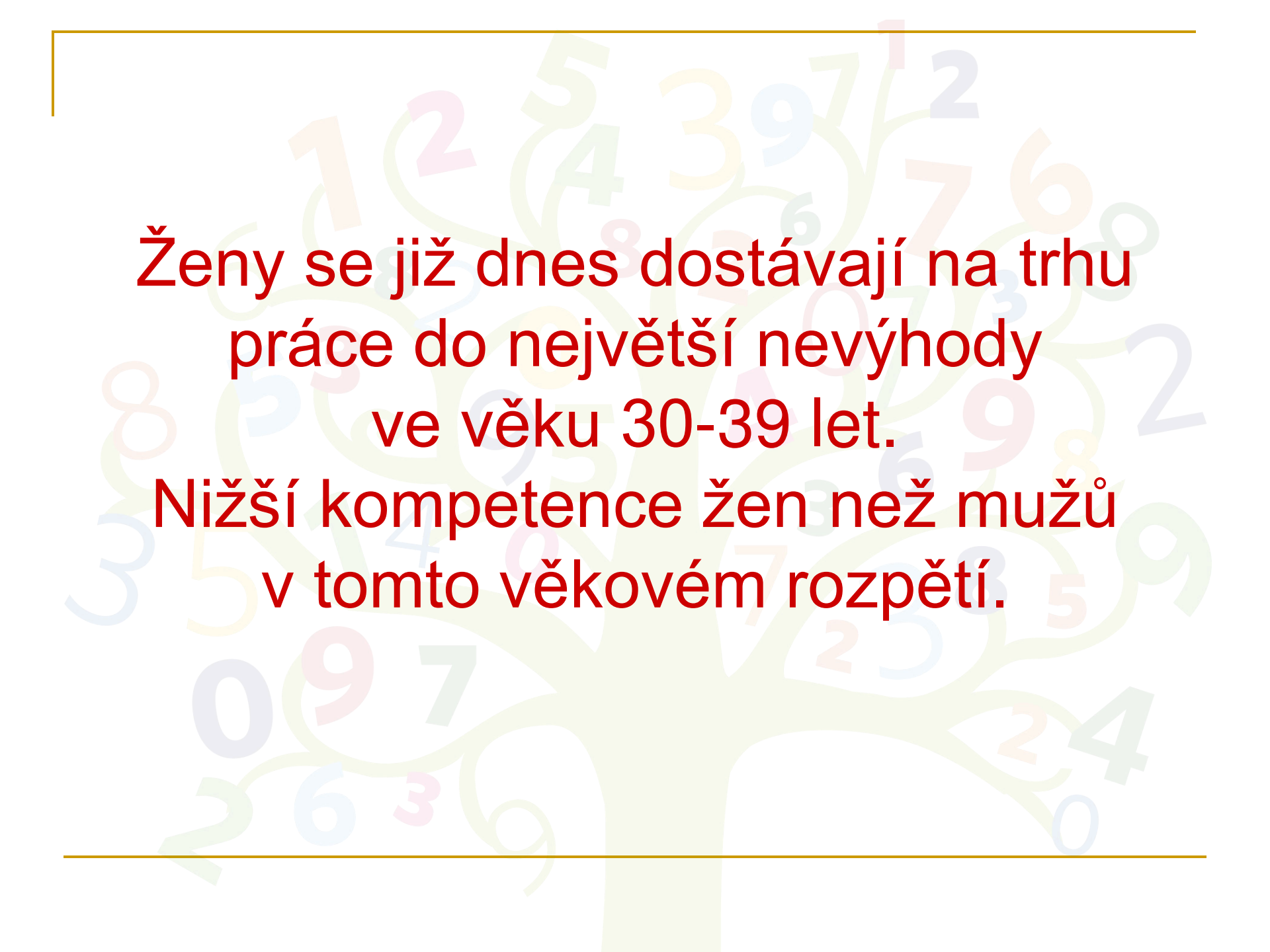
Počet dětí na 1 ženu v daném roce podle vzdělání

Počet dětí na 1 ženu podle roku narození a dosaženého vzdělání

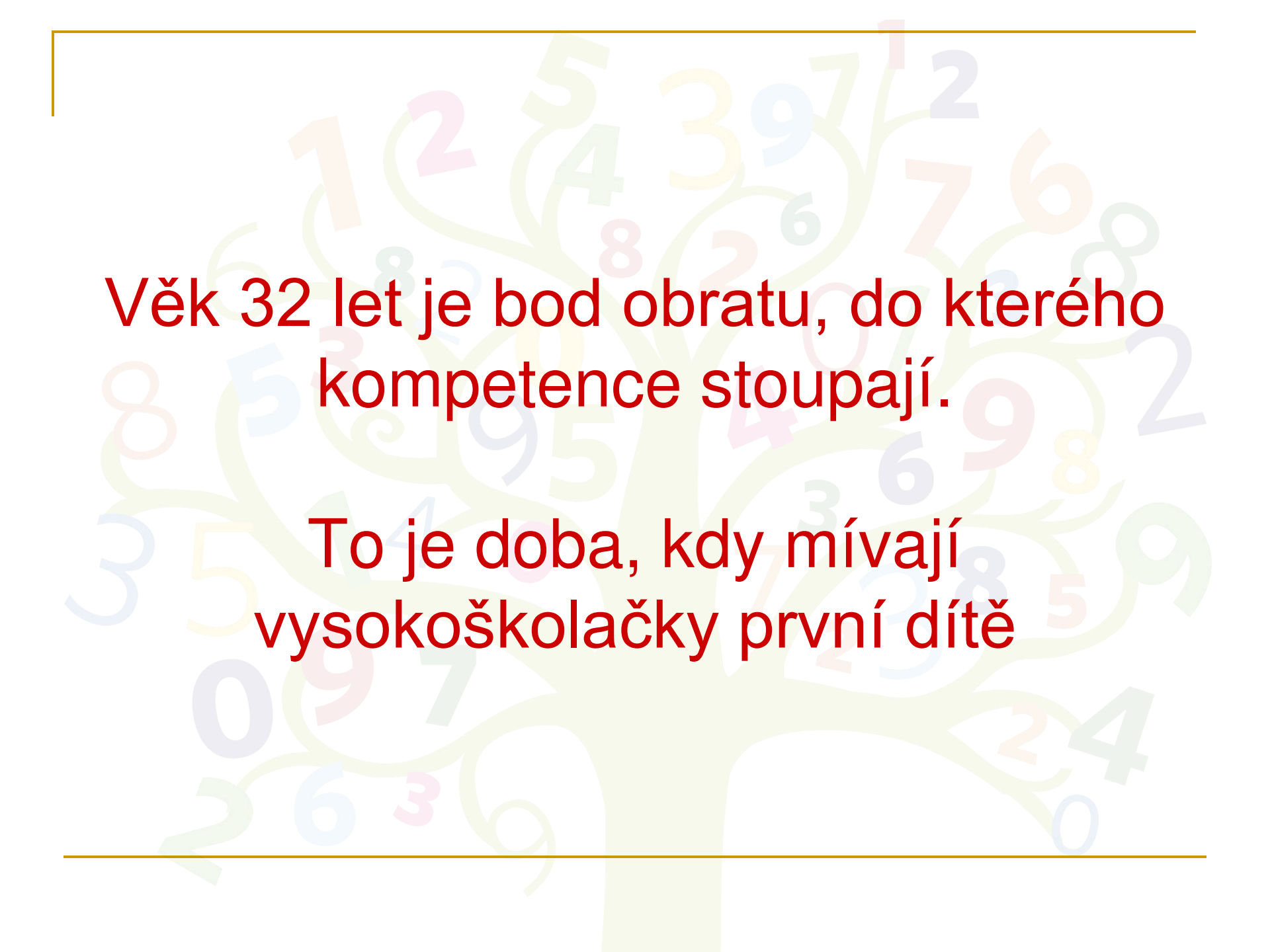

Zdroj: ČSÚ

A faint background graphic of a tree with a green trunk and branches. The branches are adorned with various numbers in different colors (pink, blue, yellow, green, orange) and sizes, creating a decorative effect.

Ženy se již dnes dostávají na trhu
práce do největší nevýhody
ve věku 30-39 let.

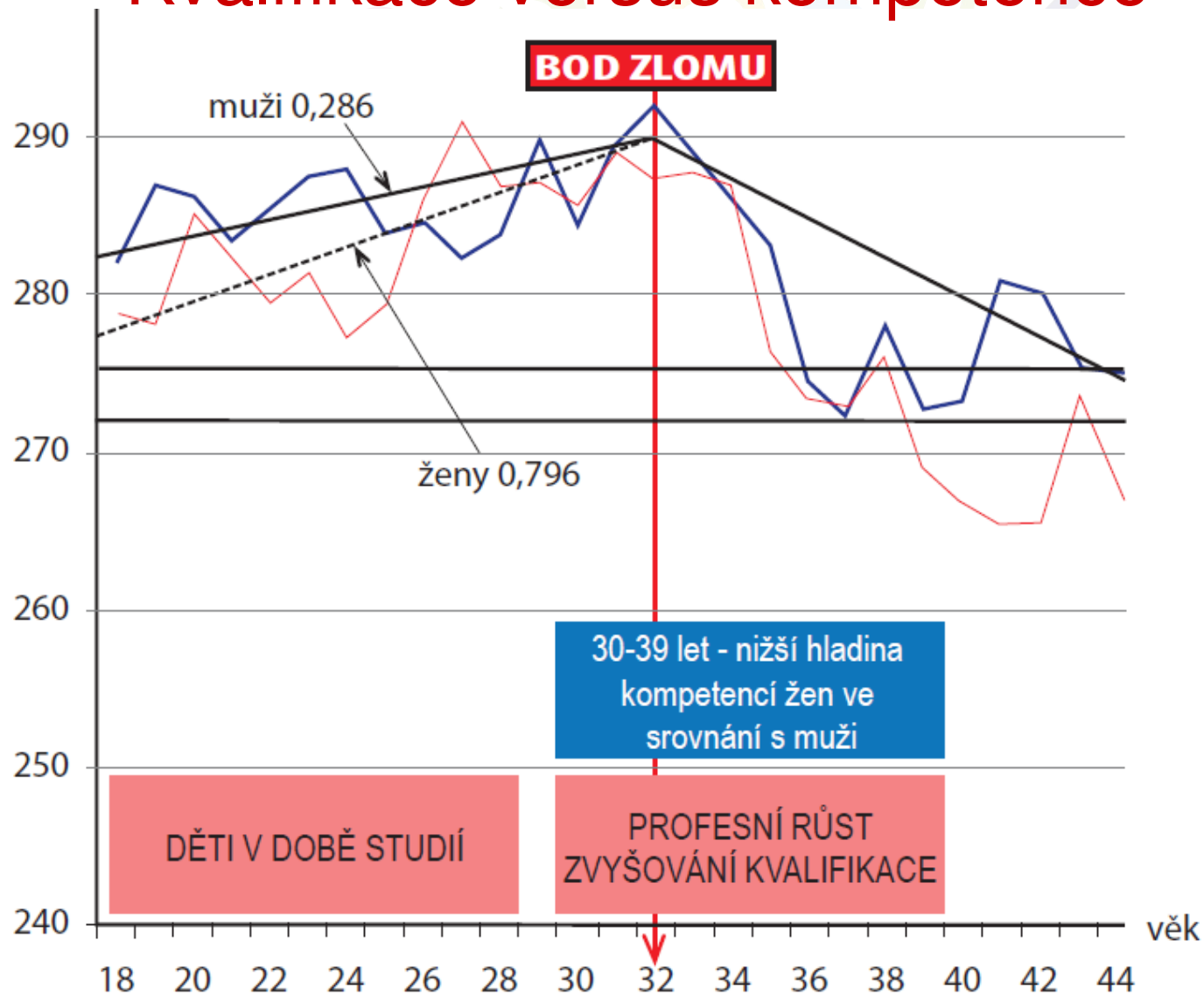
Nižší kompetence žen než mužů
v tomto věkovém rozpětí.

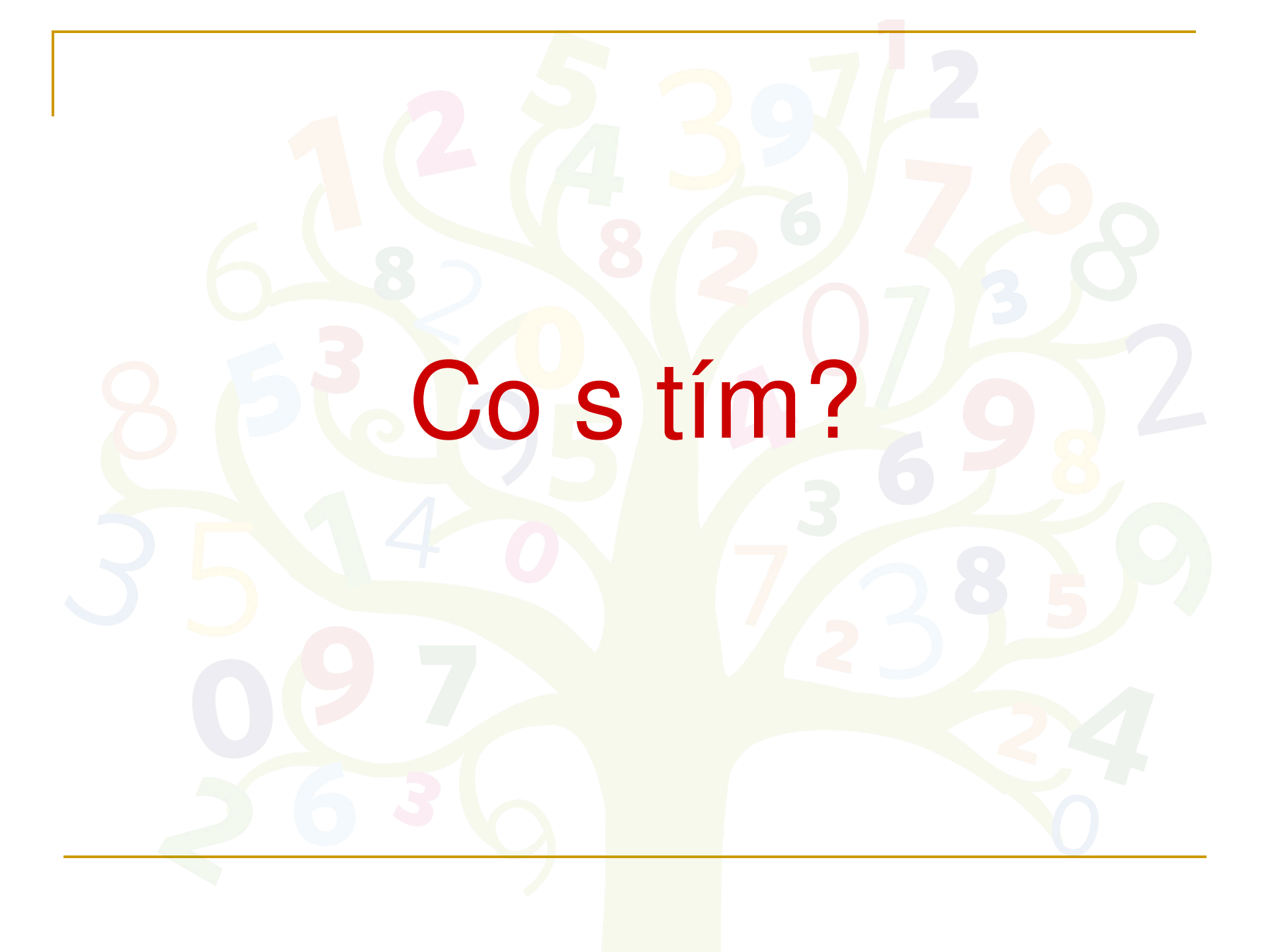
A faint background illustration of a tree with a thick green trunk and branches. The branches are adorned with various numbers in different colors (green, yellow, blue, pink, orange) and sizes, creating a whimsical, mathematical theme.

Věk 32 let je bod obratu, do kterého
kompetence stoupají.

To je doba, kdy mívají
vysokoškolačky první dítě

Kvalifikace versus kompetence

Co s tím?

Legislativní pokusy v oblasti praxe studentů

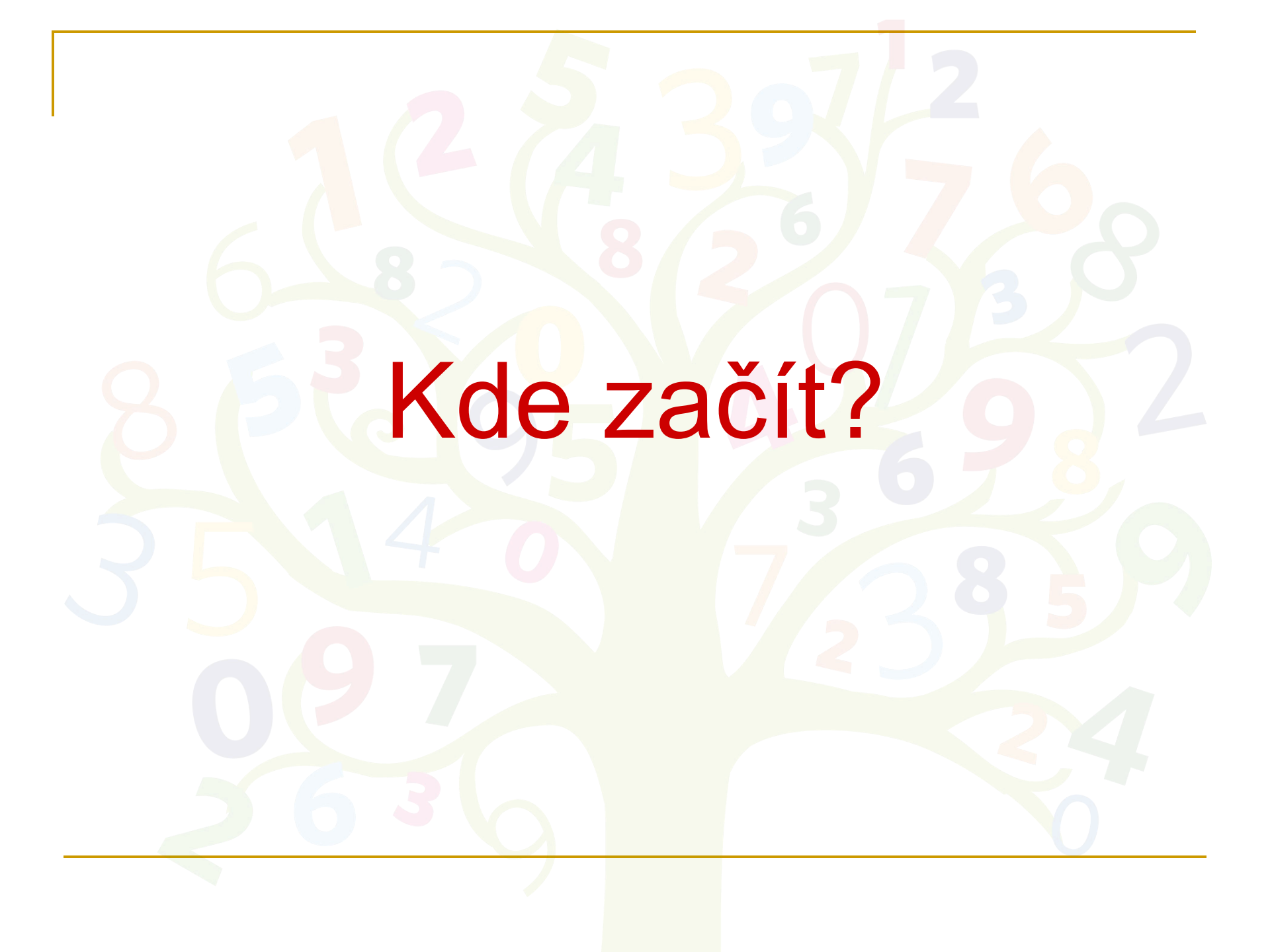
- Česká legislativa neumožňuje poskytování praxe a stáží za výhodnějších podmínek:
- **2001**: zákon o změně ve financování studia na vysoké škole
- **2005**: Zákon o studentských brigádách
- **2010**: Plán implementace reformy finanční pomoci studentům (vzala na vědomí Fischerova vláda)
- **2011**: Věcný záměr zákona o finanční pomoci studentům
- Před 12 lety se zdálo být důležitější finanční hledisko pro úhradu životních nákladů, dnes je významnější hledisko kompetencí, kvalifikace jako důvod pro vstup na trh práce v průběhu studia

Legislativní pokusy v oblasti věkové hranice 26 let

- **2010:** Plán implementace reformy finanční pomoci studentům (vzala na vědomí Fischerova vláda)
- **2011:** Věcný záměr zákona o finanční pomoci studentům
- **2012:** Návrh Anny Putnové:
 - právo rodiče dítěte na přerušení studia z důvodu rodičovství po dobu, po niž by jinak trvala mateřská či rodičovská dovolená
 - v případě přerušení zachovat matce status studenta jako při studiu nepřerušném,
 - zohlednit uznanou dobu rodičovství při stanovování poplatku za delší studium a posuzování maximální doby studia

System managementu společenské odpovědnosti

- **1.10. 2013** byla vydána norma ČSN 01 0391 System managementu společenské odpovědnosti organizací
- Společensky odpovědné aktivity je možné od **1. 11. 2013** nechat certifikovat,
- zefektivnit system managementu jako takového z důvodu komplexního přístupu.

Kde začít?

Vysoká škola přátelská k rodině – konkurenční výhoda

- Legislativní změny jsou dlouhodobý proces
- Nejen absolventi vysokých škol budou na trhu práce čelit stále větší konkurenci ...
- ... díky klesající demografické křivce se bude zvětšovat i konkurence mezi vysokými školami.
- Známková společenská odpovědnost a prvenství v ČR může být konkurenční výhodou !

Vysoká škola přátelská k rodině – konkurenční výhoda

- V zahraničí existují audity „Familienfreundliche Hochschule“, „Family Friendly University“, atd.
- V ČR známku „vysoká škola přátelská k rodině“ zatím nemáme“, ale ...
- ...vysoké školy v konkurenci o studenty mohou studentům s dětmi nabídnout specifické služby a přizpůsobit jim organizaci výuky i administrativu tak, aby školy splňovaly příslušné standardy kladené na studenty a současně by studenti mohli plnit rodičovské povinnosti.

Vaše škola může být
první

Přátelská k rodině

Děkuji za pozornost

10.10.2013